

הנבייא הנשכח של הטיפול המשפטי

בואן ובואן

לזכרו של מוריי בואן, מריה סיקס ויילי

בחולמתו הפומבית האחרונה, יומיים טרם מותו באוקטובר 1990 היה מוריי בואן, בן הסתם, חולה מאד. מכובן וחולש הוא ישב שפוף בכיסאו לפני קהל של 800 איש בועידה השנתית של ההתאחדות האמריקנית לטיפול זוגי ומשפחתי (AAMFT), מסוגל בקושי לנשום אפילו עם בלון החמצן, קולו שבור ורפה. ואך על פי כן הוא סקר את החדר הרוחס בעיניים מביךות, גמישת מתריסות, כאילו ביקש לומר, "גם אם אני נראה חולה וחלש אני עפ"יו באנ'".

כל אדם בחדר, ולא ספק כמעט כל 5,000 משתתפי הוועידה, ומן חפטם כמעט כל מטפל משפחתי הפעיל באמריקה, משתמש בתיאוריה שפיתח בואן ובמנחים שהוא המציא, או לפחות מכיר אותם. רעיון היינץ פרנסצייציה של העצמי נתווה לתוכה המאגר של התהום. "בואן היה והמשווה האינטלקטואלית בעבר כל אחד, היה הראשון לנוטס להבין את המשפחה", אומר בראוליו מונטלבו (Braulio Montalvo), אשר בשיתוף עם טלודור מינוחין (Salvador Minuchin) עוזר ליצור טיפול משפחתי מובנה לשנות ה-60 המוקדמות. "כמעט כל רעיון חשוב בטיפול המשפטי ניתן לייחס לו. הוא לימד את כולם". ואולם, בואן השקיף על ההמון שכיבד אותו AAMFT כאילו האמין שתאה השפעתו בכל שתהא, יהיה מספר האנשים בהם המכנים עצם "בואניאנים" אשר יהא, הרוב הגדול החמיין לגמרי את הנקודה; הם לא הבינו את כוונתו בכלל וככל.

בואן היה מאז ומתמיד בבחינת מתבודד, מעולם לא חלק מן הרים המרכזיות של המטפלים המשפחתיים הrogramטיים בתחום זה מוכoon הבעיות. מאז הימים המוקדמים של הקריירה שלו הוא ראה טיפול המשפחי מוצר לוואי של התיאוריה העצומה של ההתנהגות האנושית שפיתחה, אך

הוגם שבואן לא החשיכא את המציג את החשיכת המערכתי, הוא היה הראשון
המשיג את המשפחה כמערכת טבעית – דומה יותר למושבת נמלים או
עיר פילים מכפי שרוב האנשים ירצו להודות – שניית להבינה במלואה
כך במונחים של התהילכים הנזילים אך העיפויים בין חבריה. רעיון
של בואן על אודות המערכת המשפחתית הפכו לחלק חשוב כל כך של
עוזן הטיפול המשפחתית הרשמי, עד שכמעט לא ניתן לתאר את התהום
ליעזרו. מעבר להענקת לגיטימיות אינטלקטואלית לאמפирיות המורופת
הנוטפקת במידה מסוימת של טיפול משפחתי, במידה רבה הוא בנה את הפגומים
של התהום, העניק לו את המבנה הרעוני המיחיד אותו כמערכת של חשיבה
ויחסיפילנה נפרדת מכל סוג הפסיכותרפיה האחרים.

זאת ועוד, בואן הציג צורה חדשנית ביותר של טיפול משפחתי, כזו
האמביסט על בן משפחחה אחר החוקר את משפחחת המקור שלו ולומד להסתדר
עמו, בשונה מרוב המטפלים המשפחתים או האישיים, ראה בואן בצמיחה
אוישית וביחס גומליין משפחתיים חלק מן השלם הבלתי נראה, ביוצרו טיפול
שלכל הן את העצמי של האינדיידיאול והן את ריבוי היחסים במשפחה.
ולבסוף, בואן העניק למטפלים המשפחתים דרך חישה להכיר את
עצמם. "הוא שינה את התהליך הפסיכואנליטי של מציאת עצמן למשהו
וחולם במיכון את הטיפול המשפחתית", אומר קרל ויטקר. "הוא הראה
למטפלים המשפחתים דרך שבה הם יכולים להביט על עצמם ועל חיים,
נדומה לאנליה העצמית של פרויד, ולהכניס מודעות זו לתוך עבודתם".
וואן לבדו הפך את יכולתם של מטפלים בלבד עצם ממשפחחותיהם לפני
ונטו לעוזר לאחרים לעשות זאת לנקודה חשובה ביותר.

"עינותו של בואן שימשו לשיפור תפקודם של עסקים, קהילות דתיות
וארגונים אחרים, הם יושמו לעניינים אתניים, תרבותיים, כלכליים והגוגיים
מינהין, וירג'יניה סטיר, קרל ויטקר – ניצב בפני עצמו; כל המחדלים
והחלוצים חוקרים טריטוריות חדשות לפני שאר הלהקה. אבל התפקיד
היתר של בואן בಗילוי מודיע חדש של התנהגות אנוש – תיאורית על של
מערכות טבעיות – הבדילה אותו מפוצץ דרך אחרים בתחום. הוא חשב
שכלם (למעט ג'קסון) הרבה יותר מעוניינים בטיפול מאשר בתיאוריה. כל
התוכנות שהם השיגו היו ממשניות לפרקטיקה שלהם; ככלם היו קודם כל
קליניים, רפואיים, לא אנשי מדע או חוקרים כפי שהוא ראה את עצמו. הם
היי אויל מטפלים על, אבל הם לא היו הוגי דעות על, לפחות לא לפני תפיסתו.

האמין, היה בוגר של ליחות שהוטלה עליו. לקרה סוף חייו הוא הוקע את
הטיפול המשפחתית בשל ריקנותו האינטלקטואלית, ודחה אותו כ"תקלה
אבולוציונית" שנدونה לכליה.

באותה פגישה אחרונה הוא הביר לקהל שהוא לא שינה כהוא זה את
השफטו כדי להתאים למגדל בכל אשר הטיפול המשפחתי הפך להיות.
"בשתחה יורע שאתה צורך, אתה צודק, ואתה עומד שם ואומר זאת", אמר.
הוא עזין האמין שתיאוריה – כשבונותו למערכת מקיפה של עקרונות
מושלבים האחראים לטוויה של התנהגויות אנוש ומקורותיהן
האבולוציוניות – "חשיבותה מכל דבר אחר" להבנת משפחות, ושדרך חשיבה,
לאו דווקא מערכת של טכניקות, היא המורשת שבקש להותיר אחריו. אבל
אופן החשיבה – התיאוריה – הילך לאיבוד ככל שהתחום המשיך לנעו
לכיוון השגווי.

סוג הטיפול המשפחת, כפי שבואן ראה אותו בשנותיו האחרונות, לא
היה כל כך בבחינת בגירה במטרה חשובה כמו הונחה פיזית של הזדמנות
פו. ההבטחה של שנותיו המוקדמות בתחום קרסה לכלל עדרת ציפיות
מנופצות, הסיכוי למדוע חדש של הטבע האנושי אבד בתוך שיטפון של
טכניקות טיפול שיוקיות, ובואן עצמו דמה לנביא שכוח אשר הציע את
חוון האמת שלו כאבן חן יקרה רק כדי לראות את העדר המרחרח אותה
ורוחר לכיוונים אחרים. נכוון שרוב המטפלים אשר שאלו מمنנו רעיון זה או
אחר לא הראו עניין בתיאוריה השלמה שמאחדיהם. ואולם רק מעתים יכלו
להבין את אכזבתו מן התהום אשר העלה אותו אל הפנטיאון של שמונה או
עשרה "רבי מטפלים" אגדים למחזאה.

הסתיגותו של בואן לא הייתה חריגה כל כך להוגה דעתות מקורי. במידת
מה, כל אחד מרבי המטפלים – נתן אקרמן, דון ג'קסון, ג'יי היילי, סלוודור
מינוחין, וירג'יניה סטיר, קרל ויטקר – ניצב בפני עצמו; כל המחדלים
והחלוצים חוקרים טריטוריות חדשות לפני שאר הלהקה. אבל התפקיד
היתר של בואן בגילוי מודיע חדש של התנהגות אנוש – תיאורית על של
מערכות טבעיות – הבדילה אותו מפוצץ דרך אחרים בתחום. הוא חשב
שכלם (למעט ג'קסון) הרבה יותר מעוניינים בטיפול מאשר בתיאוריה. כל
התוכנות שהם השיגו היו ממשניות לפרקטיקה שלהם; ככלם היו קודם כל
קליניים, רפואיים, לא אנשי מדע או חוקרים כפי שהוא ראה את עצמו. הם
היי אויל מטפלים על, אבל הם לא היו הוגי דעות על, לפחות לא לפני תפיסתו.

ואדם מכך שהוא מוכן להודאות, וכיימת הרבה יותר זהות מאשר שוני בין ריקוד החיים' של צורות החיים הנמוכות וירקוד החיים' באלו האנושיות. הסנה הנוראה בחדר המין שנוטרה חרותה בזיכרונו שכנהו אותו עכדי להביא תועלת רפואי, לא די להיות צופה מהצד אכפתני ומונתק כפי שהיה עד אז, צריכה להיות לו תכנית, שיטה ותיאוריה, אבלו השקפת עולם שלמה, שלא תזכיר אותו בכואו לטפל בפסיכינטיסים שלו. אבל מה שהחל נטענה נעה לא יצא דופן בעבור אדם עיר, מבריק ואידיאליסטי, אשר רעה להביא תועלת לעולם, התפתח אצל בוואן לשיחות הרבה יותר מחייבת. במסעו דרך הרפואה והפסיכיאטריה רדף בוואן אחר ידע כאוטו ציד רעב אחר טרף חמוקם. הוא קרא את פרויד, דרוין, עבדות בתחום מדעי הפסיכיקה, הבiology והחברה, לא לשם הנאה או השכלה ואבלו לא לשם קויריה, אלא בהחלטה עיקשת למצואו איזושהי אמת בסיטית, רשות קשרים גנטרים אשר, כך האמין, צריכה לקשור את מילויו העובדות של היקום חיפוי, השונות לגברי זו זו, לכלל שיטת על אחת. הוא האמין, כך סיפר בשנות חייו המאוחרות, שבסופו של דבר רעיוןינו "יתפסו את מקום דרכי החשיבה הרווחות" באשר לטבע האנושי, ושתיאוריה מדעית באמת תקיף את כל החיים, החל בפרטופלטמה המרכיבה כל תא אינריבידואלי, וכלה באינטראקציות המסובכות ביותר של בני אדם. המדע שאליו התכוון "ყשור את החומר החי עם היקום, השימוש, הארץ והדברים החיים... העוגות, הגאות, [כל] תופעות הטבע".

ואולם, בחיפושיו אחר הגביע הקדוש עשה בוואן כמה עצירות לאורך הדרך, כולל בית ספר לרפואה, השתלמות בכירורגיה ובפסיכיאטריה (לשני התחומים היה יותר במשותף בשנות ה-30 וה-40 מאשר בהווה) ושירות צבאי במלחמות העולם השנייה. לאחר מכן עבר בוואן למרכז מנינגר בטופיקת קנסס, שהיתה ידועה באותה עת בגישה הפסיכיאנלית הרדייקלית למחלות פסיכיאטריות חמורות. בוואן היה נלהב להיות חלק מן המהפהכה האינטלקטואלית אשר הבטיחה לשנות את הציורייזציה האנושית, ונרגש מעבודתו עם קרל מנינגר, הפסיכיאנליסט הדגול ביותר בארץ הארץ. וחוסר ישע מיצה בעבור בוואן הבוגר דילמה אנושית בסיטית: עצמת הגש הריאוני על פני החיים הקרים רצינאים. בדומה לפיריד לפניו, הוא סבר שהאינטיגנץיה והיגיון האנושיים פחותים מיהירות האדם לנכיהם. "הרבה יותר פעילות אנושית", כתוב ב-1975, "נשלט על ידי המערכת הרגשית של

רתי", נזכר מטפל אחד, "אבל כאשר מתארים את דעתו בקשר לתיאוריה חיבים להשתמש במונחים דתיים. היא לא הייתה רק עזרה מעשית, מועילה לטיפול, היא הייתה קריטית כלפי עצמה, והייתה לה אינטש כמעט כמעט אפלטונית, כאלו רעיונות טהורים היו המציאות העיקרית".

בקח ותן הסoulder של הטיפול המשפחתי, שלעתים מזוכר יותר קטטה כדורגל מאשר דו שיח טוקרטי, היונה בוואן מעין אנקורונים. נדמה היה כאלו הכלן האינטלקטואלי של הטיפולים החדשניים, ההיברידים הללו, שיקף כיישלון בחשיבה קוגנטיבית וברצינליות המחזקות את המצב הכללי של כאוס רגשי בעולם. אליבא ודבאו, מטפלים אינם אמורים לעודד אנשים לשקווע ברגשות ובכבלול מטוושטש אלא לעודד אותם להתעלות עליהם באמצעות הצבת דוגמה כמבוגרים היגוניים, ניטרליים ובעל שליטה עצמית. למעשה, הטיפול צריך להיות בדיקות כמו דו שיח טוקרטי, כשהמורה או המאמן מעלה בשלווה שאלת ערך שהסתודנת למד לחשב בכוחות עצמו. ואולם, בכואו להגן על עקרונותיו הוא, היה בוואן רוחן מלאה אדריש; מהיותו מאזו ומתמיד מבקר עיקש של קונפורמיות ואורתודוקסיה חברתיות, הוא הפך למגן נלהב, ויש החובכים שאף דוגמטי של אמוןתו. בנסיבותיו ליצר מרע אובייקטיבי של הטבע האנושי, הוא הפך למשמעותי עולה רgel בעל חזון המփש אחר ארץ ציון ממשו.

בוואן תיאר תוכנות אירוע שהתרחש בהיות בן 15. משפחתו המורחבה הגדולה התגוררה בכיס קלאי של טנסי עוד לפני המהפכה האמריקנית, וסבו מצד אמו הקים בעיירה הקטנה של וייברלי, שבה נולד, שבת לוויות ושירותים אմבולנסים שאחיהם ירשו אביו ודודו. בוואן זכר כיצד עבר כעוזר באمبולנס ויום אחד לקח נערה חסרה לבית החולים האוניברסיטאי. כל אותו אחרי צהרים הוא עקב אחרי המהומה בחדר המיוון, כאשר רופאים מגשימים עשו/amatzim קרחתנים להצלחה אך לא הועיל. שנים לאחר מכן חשב בוואן שהרפואה צריכה להיות טובה יותר, והחליט להיות חלק בהפיכתה לכזו.

נראה שזכר הרופאים המימות הילו, המתווצאים סביב בכבודות, בפחד ובחוסר ישע מיצה בעבור בוואן הבוגר דילמה אנושית בסיטית: עצמת הגש הריאוני על פני החיים הקרים רצינאים. בדומה לפיריד לפניו, הוא סבר שהאינטיגנץיה והיגיון האנושיים פחותים מיהירות האדם לנכיהם. "הרבה יותר פעילות אנושית", כתוב ב-1975, "נשלט על ידי המערכת הרגשית של

חוטים של אהבה נשאה עם המוסר. הוא העירץ את הסטנדרטים הגובאים טלו, אהב את האתגר האינטלקטואלי והרגיש של מרבית מעבודתו כחלק נון הצעות – רעיון הצעות זכה שם לתמיכת רחבה – אבל כבר אז הוא חש צורך חזק להפריד את עצמו, לבדל את עצמו מן הנאמניות האישיות העמוקות של הקבוצה. הוא היה אדם עצמאי מאוד, עם רוח חלוצית של ממש, והיה חשוב לו לפרש נספחים מUBE למה שהטאפר לו שם, לדעתו".

במבט לאחרו, מה שכינה בוואן לאחר מכן כ"שמונה השנים האורחות מרפאת מנינגר", תרמו לחשדנותו העמוקה בנוגע לקבוצתיות ולסכיבת עבودה שמתימרת להיות "בדיוק כמו משפחה". הכוחות שהטאפר לאחדות, אשר נראה שעוררו את החקירה האינדיבידואלית שלו, היו כבר אולי יותר מזדי בבחינת משפחה וายימו לדmons את הרוח האינדיבידואלית בעניין שלו באחדות המשפחה. "בערך ב-1951", כתוב ב-1984, "שרה בתוכי החושה עמוקה מתחשבת שאמרה 'אם אי פעם אדע לבדוק מה דעתך באשר לפסיכיאטריה, יהיה לי' האומץ לומר אתה פתוח בפורים פתוח, אגורש מזקיע'".

באوها עת אסף בוואן הוכחות לתיאוריה ההתחלתיות שלו באשר לדיפרנציאציה תוך יצירת עצמי אישי, מעין פאוסט רגוע, חופשי וחסר טהර לחזור לצברת ידע ומונמות, משום שהוא התעללה מעלה למה שכינה בהמשך "הבחן הרגשי המחבר את כלנו". אבל אדם המנסה לעשות בדיקות זאת, החליט בוואן, מעורר בהכרח דאגה והתנגדות בקבוצה, המבקשת לשומר על החושת אחדות וזהות משותפת כמעט בכל מחיר. לפיכך נקט בוואן בצעד המבדל של דבקות בנטיותיו, והחל לתור אחר מקום עבודה שלא עומד כל כך בדרכו.

ב-1954 הוא הצטרף ל-NIMH – המוסד הלאומי לבראות הנפש שארגן מחדש בושינגטัน הבירה, ושיהווה באותה עת מעין גמל מבטחים למודדים, לנוקוןפורמים צעירים, מבריקים. לפי חלוץ מחקר המשפחה לימיין ויין, שהגיע ל-NIMH ב-1952, "מוריי היה רק אחד מן 'הילדים הרעים' שם. כמעט כל אחד מהם חלק על הממסד הפסיכיאנלי השמרני של אותה עת, כאשר כל מי שגילה עניין במשפחה והקדיש לה תשומת לב רבה, נחשב למען אויב. הכל היה חופשי וחינוי מאד, ומהר היה לך לעשות מה שרצית, כל עוד זה היה מעניין".

כאשר הגיע בוואן לראשונה ל-NIMH, הוא המשיך לחקור את

באوها עת נושאו כמה מן הפסיכיאטרים הצעירים, הטוביים והمبرיקים ביותר אל הבעייה המורתקת, הבלתי פתרורה עד אז, של הסכיזופרניה, ובוואן חשב שהוא יכול למצוא רמזים לאטיאולוגיה של המחלת באמצעות חקר המשפחה מתוך פרספקטיב פסיכיאנלית. באותו עת, הרעיון הפסיכיאנלי היחיד כמעט, אם בכלל, הקשור בין סכיזופרניה למשפחה היה זה של פרידה פרום ריבכמן, של "אמא סכיזופרנוגנית", אישת תלותית, חסרת ביחסון, אשר ייחסה האגרטיבי החוקן והגנת היתר שלא גרמו למחלת של ילדה. על מנת לחזור במעבדה את מערכת היחסים בין האם הסכיזופרנוגנית וילדה, הקים בוואן ב-1951 בקטה מרפאת מנינגר, שבה יכלו האם ובנה חוללה לחיות יחד, וב-1952 הוא כלל גם כמה אבות במקשו. ואף על פי כן, מוקד הטיפול הופנה ל"מחלה", שלפי ההנחה מצויה בתחום נפשו של הפציגנט האינדיבידואלי.

כמי שהוקם ונכבר על ידי הפסיכיאנליה, הוטרד בוואן מכך כמה שנים מחוסר הדיקט המדעי של שפתה והתמלות שלה במאו כינה "מושגי תחושה סובייקטיביים", כמו האיד, האגו, הsofar אגו, תסביכי אידיפוס ואלקטרה שנשאבו מתוך הספרות והמיתולוגיה, במקומות ועובדות פיסיות אובייקטיביות. לצד חוטר שביעות רצונו מן התיאוריה האנליטית, העניין הגדול שלו במשפחה – הרינמייה בין בני המשפחה במקום בתוך נפשו האינדיבידואלית של כל אחד מהם – גרם לסכסוך בין לבין מרפאת מנינגר. בהתאם לזכרו של בוואן, הפרונטיציה הראונה של מחקר המשפחה שלו (שהליך גדול ממנו ערך בלילה ובסוף שבוע) התקבל בנימוס על ידי הסגל, עם רמיזה שאולי עניינו במשפחות מייצג בעיה אידיפאלית בלתי פתורה בחיים, ואולי עליו לעבוד ביתר שאת על האנליה של עצמו. לאחר הפרונטיציה השנייה והשלישית, לא הסתרו עמידיו את חוסר שביעות רצונות. למעשה, אמר בוואן, "זה אמרו לי, 'אתה חולה, ערי' שתעשה משהו בקשר לך'".

אין ספק שהוא זכה לכחף קרה בשל תחומי העניין הבלתי מקובל שלו, אבל ארתו מנדלבום, או מנהל המחקר החברתי במרפאת מנינגר, טוען שהיה גם מהهو סגור וסמייך מדי באווירת המרפאה שגורם לחוסר המנוחה של בוואן. "זה לא שהתייחסו לרעיונות בעינות – יכולת להביא רעיונות חדשים כל עוד לא נופת בהם – אבל הייתה רוח כללית של נאמנות عمוקה לד"ר קרול ולמשפחה מנינגר שגרמה לו לחוש לכוד. בוואן קיים מעין מערכת

חשים שניתן להגדירו במדויק (ולא דווקא פתולוגיה אינדיבידואלית), אלא גם בבחינת תהליכי אבולוציוני עמוקו עומקים בהיסטוריה של המשפחה. דעוט ההתקפות הרגשית במשפחות יותר "נורמליות" התפתח בדיקן ואותו אופן; רמת הבגרות והעצמאות בכל אדם במשפחה היא תוצר של דורות רבים.

מזמן כמה שנים מאו הצטרכ' ל-HIMN, גיבש בואן את הרעיונות העיקריים של התייאוריה שלו באשר למערכות משפחתיות. הוא הגדר את המערכת המשפחתיות הרגשית, את ההתזוגות ואת הדריפרנציואציג' הצעמי. הוא הגיעו למסקנה שהמשולש הוא "המולקולה או אבן הבנייה הבסיסית של כל מערכת רגשית", כולל רשותות משפחתיות מורחבות, מערכות יידיות ובריאות ארגוניות. הוא קבע הנחה שהתחליכים הרגשיים של משפחות נפרשים על פני דורות רבים. בסך הכל היו לו אבני הבניין העיקריים למסגרת תיאורטית חדשה להבנת הפסיכולוגיה האנושית, המבוססת לא על המุงל הפסיכודינמי בתוך כל אינדיבידואל אלא על הקורדים הכלטי וראים, אך הקיימים, הרוטטים, המוחשיים כמעט, בין אנשים. אין פלא שהוא לא ראה את המשפחה כשלושה או ארבעה אדים, אגוואים וסופר אגוואים דיסקרטיים ואינדיבידואליים אלא כארגניזם יחיד.

במהלך שנים אלו, לצד תיאורית בואן, החלה להתגלות הפרטונה הפסיכובי. בואן – חלקה מדרען-פילוסוף, חלקה מומחה זו וחלקה סוכן חשאי. ב-HIMN, לדבריו כמה מעמידתו, הוא פשט לא הרבה לדבר על המשפחה מה שעשה, ונדראה שטיפה סביבו מעין עליונות מרוחקת. "מורדי היה תמיד מסתורי מאוד, חשי באשר למה שעשה", אומר ויין, הזוכר את בואן כמעין דמות של גורו שעשה רושם מרוחק ובעל ידע, אילו היה ברשותו סוד אשר الآחרים לא היו מוכנים עדין לשמעו.

בואן משך סביבו מגול אדורק של חמישה עമיתים, שהיו להווים אף יותר ממנה להשתתף בויכוחים קולניים על אידות פילוסופיה, תיאוריות, טכניות ופירושן של מחלות רוח, שהיוו את לחם חוקם של המרדרנים הצעיריים האחרים ב-HIMN. "הוא עורך נאמנות אישית עזה בקרב חברי הוצאות שלו", נזכר ויין. "הם דיברו על עבודתו ועל מהו מיוחד מroud, מרגש מאוד, אבל מעולם לא חלקו אותה עם שאר אנשי הוצאות. אני רוצה לומר טוב יותר ממשום שאהבתי את הרעיונות שלו ורציתי לשמעו יותר עליהם".

בפגישות נהג בואן "להישאר שקט כמעט עד הסוף, כאשר כולם המתינו

הסכיזופרניה, אבל עד מהרה מצא את תיאוריות האם הסכיזופרנוגנית מאוד בלתי מספקת לתיאור מה שראה. ראשית, הקשר הרגשי בין האם לילד היה אמור להיות קבוע, נוקשה ובעיקר בלתי משתנה מיום ליום, מחודש לחודש, משנה לשנה. הדבר שבואן הבחן בו היה מערכת מובלית, מעבר מעגלי קבוע של חרדה מן האם לילד וחורה, כשהתפרק מידורר צפוי באחד בעודו משתפר באחר.

זאת ועוד, בואן ועמיתו החלו לחשב שהרוואט הנורא בין האם לילד עשוי למשה להיות שלישיה, או "משולש המקיים תלות הדראית" הכוללת את האם, האב והצאנצ'ה הסכיזופרני. לפיך החל בואן להביא אבות, ואחר כך גם צאצאים בראים, למחלקה לצד האם והילד החולה. בסופו של דבר חקרו מדעני ה-HIMN ארבע משפחות שלמות שחיו כבית החולים לצד כמה משפחות שחיו בביתן.

בעבור בואן, סייפו השנים הבאות תגליות בזו אחר זו, לא רק על אודות משפחות סכיזופרניות אלא גם על משפחות בריאות. לדוגמה, הוא הבחן בכך שבני המשפחות אותן חקר היו כל הזמן בתהליך של יצירת בריאות משולשת ופירוקן ביןם לבין עצם. בכל אחת משפחות המחקר כלל משולש זה מערכות ייחסים מואוד, טעונה כמעט, בין אימה פעללה, שלטת, לילד הפגועו, בעוד שיוצא הדופן היה בדרך כלל הבעל המרוחק, הפסיבי. ואולם, ברגעים של לחץ חמוץ עשויים האב והילד לחבר זה זהה במשפחה או עם מי שהוא מאנשי הסגל.

חרף מה שכינה בואן "הזרימה זורמת הנגד" בתוך המשולשים, בני משפחות אלו היו מעט מאוד תחושת חופש ועצמאות. ואכן, התקיימה איכות בדיקה כמעט בין גושים משפחתיים אלה, איכות ששימשה בעבור בואן בבחינת הגדרה של בעיותם. ככל שהילד הלא מתפרק התקשה להתנקק עצמו – לבדל את עצמו מה שבואן כינה "מאסת האגו הכלטי מובדلة" – וכך לא היה מסוגל לפתח התנהגות עצמאית, בוגרת, וכך הפל בולט, גם במשפחות בריאות יותר.

ב-1955 החל בואן גם לחקור את המקורות הרוב דוריים של הסכיזופרניה על בסיס הנחה של עמיתו, ולפיה נחוצים שלושה דורות להתפתחות המחללה. נראה היה לבואן שהפרדעה רגשית הייתה לא רק דפוס של מערכת

בונן העביר שנים במקקב אחר הגנאנולוגיה של דפוסים ורגשים נמושפחות, כולל זו שלו, במא Miz ליעזר לעצמו ולאחרים לחוץ את עצם בן החול הטובעני הרגשי של חי המשפה. אבל כאשר אין מי שמסוגל לחוץ לגמרי מן הבזץ המשפחתי, משפחתו של בונן עצמה היוטה מכשול מוגעת לדיפרנציאציה. לא רק משפחתו של בונן הייתה גדולה, הוא טען שבאו הבהיר את כל 15,000 נתוני המדינה, במדאה אם לא שם. לדבריו, הוא בחן פעמי אביו אם הוא מכיר ילד זו שעמד מרוחוק. לא, הוא לא ידע את שם של הילד, אמר אביו של בונן, הוא לא ראה אותו מעולם, אבל הוא

"ידע מי אביו לפה האופן שבו הוא הילך ולפי ההבעה שלו פניו".

רובה האנשים במשפחתו, נהג בונן לצין בוג�ה, "התירו את עקבותיהם בכל מקום שאליו הגיעו", ולא ספק באזור המפריס, שבו היו לעסקי המשפחחה חוות, בית עסק (شمכר בין היתר רהיטים וארכנות קבורה), שני בתיה חוליות, פחחיה ועסקים אחרים שהקיפו בלוק שלם במרכו ויירלי, טנסי, אשר בה שימוש אביו של בונן – שהוא לדבריו של בונן טיפול הישגי – גם ראש מועצה במשך 18 שנה.

חרף ההשתיכות שלה לדת הפרוטסטנטית הישנה, כבר לא הייתה משפחת בונן אדוקה במיוחד במינוח, ואף על פי כן היא האמינה באתיקה של עבודה קשה, אחירות אישית ומוטיבציה עצמית, אשר הייתה זוכה לאישורם של הפורייטנים. במשפחה צו של משגינים בלתי נלאים, בונן, כ"בנו הבכור בעל אחריות יתר" של אב אשר היה "בן יחיד שתפקיד כבכור האחראי" ואם הייתה "הבת הבכורה האחראית" של "בן בכור האחראי", גדול מן הסתם עם

ఈישמו. תחששה גם עליו מוטלת האחריות להוותיד את רישומו.

מה שהקשלה עוד יותר על הדיפרנציאציה מרשות משפחתי קרובה, מლוכדת ושתלטנית, היא העבודה המשפחתי של בונן הייתה יציבה ונעימה במיוחד. שום תופעות אלכוהול, גירושין, התאבדויות או עימותים גלויים לא במיוחד. השם רוקול. מודיע אפוא ירצה מישחו בכלל להיבטל משפחה אידיאלית נורמן רוקול. נורמן רוקול. מודיע אפוא ירצה מישחו בכלל להיבטל משפחה אידיאלית שכזו?

בונן לא דין מעולם באופן שבו הרקע המשפחתי שלו המריין את תחומי העניין האישיים והמקצועיים שלו; הוא היה מתנגד לזרות מסורתית פסיבית דינמית שכזו. "דריעון הדיפרנציאציה נבע מן התיאוריה שלו", אומרת ג'יאן וינטר, מנהלת המכון למשפחה של ייג'יניה בריצ'מן. לדבריה של וינטר,

בקוצר רוח לדבריו, אומר וין, אחרי הפסקה דרמטית הוא היה מפטר כמה מילימ, והייתה נשמעת מעין אנחה, "כאי לו היו אלה דברי אלוהים". וין מאמין שבונן ניסה לבדל עצמו ממשחתת האגו המשפחתי של HNM, בדיק כפי שעשה במרפאת מנינגר, שבו אף פרודוקסל הוא יוצר מה שנראה כמסת אגו משפחתי קטנה ממשלו. מזמן שנים הסכים סלודור מינוחין לומר, שבונן היה בגדיר "חידה" ש"הגיב לשאלות בחיקון מסתורי אל الآخر".

בעבור בונן, הדיפרנציאציה של העצמי – פירושה יכולתו של אינדיידואל להיפרד רגשית ממשחתת האגו מבודלת, להשיג עצמות ובגורות בלי לאבד את יכולת ליצור קשר וגבש חופשי. הוא הגיע למסקנה שהבעיות הרגשיות במשפחות עומדות ביחס ישיר לטלטול רגשותיהם של בני המשפחה באשר ליכולתם לחשב. ככל שהיו פחות נבדלים, הם התאימו יותר לקטגוריות ה"לא עצמי" או הפסאודו עצמי", אנשים אשר חוסר הביטחון שלהם אילצו אותם לותר על האינדיידואליות בתמורה לאהבה וקבלת. מאידך, אנשים נבדלים יותר, "monicinos על ידי אי חשיבה", בטוחים יותר בזחותם, חופשים לחפש אחר מטרות משמעותיות, יכולים לשמור על מערכות יהסים קרובות (ללא חשש מהኒקה) ומצילחים בדרך יותר בכל תחומי החיים.

ואולם, תהליך השגת יתר דיפרנציאציה עצמית, אפילו בעבור השלמים יותר חסית, היה קשה מאוד. רמת הדיפרנציאציה הבסיסית של האדם היא מוצר של כמה דורות ולא ניתן לשנותה בתוך כמה שבועות. בידול מן המשפחה דורש לא רק הבנה ורופטים מבוססים ומורכבים של אינטראקציה משפחתית אלא רכישתumi המאפשרת, הסבלנות והשליטה העצמית הנחוצות לשיחה ישירה עם קרוביו המשפחה האנטיימים ביותר ביליה התפרץ, לוותר להשתגע או לבrhoה.

בונן ראה את רעיזונו של פועלם אצל משפחות לקוחותיו. הוא התקדם בכידול עצמו תוך מקצועו. הייתה לו אפילו הצלחה צנואה בהבהת מערכת יחסים עם הוריו, אבל הוא לא פתר מעולם באמצעות ובתמים את המשולשים המושרשים בכל משפחתו, תהליך שהיה דורש ממנו לא רק להיכנס לגוף הארויות, אלא להטיל אבנים מטווח קרוב בלהקה שלמה של אריות ישנים. ההודמנות להרפתקה נועזת זו באה בסוף 1966, כאשר מת קרוב ורחוק של בונן, ובונן החל בהכנות לקרהת שבו הביתה בפברואר 1967.

למרגמו של קרקס משפחתי, כשהוא מרוחק בחכמה ועם, שופך שמן למים טוערים ומונצח על התזומות המשפחתיות בדומה למאстро. בסופו של הביקור התקופתי, משומש שנותר מרוחק, טוב מזוג ולא מתגונן, הוא הרגייע את החידודה של משפחתו, יוזם רמה גבוהה יותר של הבנה הידית ובידיל את עצמו אחת ולתמיד.

"גטלי חלק פועל ברגע המשפחתי העז ביותר ונוטרתי לגמרי מחוץ למסת האגו של משפחתי!", צהה בوان. "ערבתה ביקור שלם בלי להיגדר לחור איזשהו משולש או בלי להשתלב במערכות הרגשית של המשפחה... זו הייתה הצלחה גמורה של המבצע שהיא מפתיע, מרגש ומייגע... היה זה אולי למדתי סוף סוף את סוד הדרכך לך המטרה בוניסון חיר". איפלו לאחר 20 שנה הוא זכר את המאורע בהגונה בואנית אופיינית, "בואן חביבה" ב-11 בפברואר 1967 היווה ציון דרך בהיסטוריה של המשפחה... פאשר לפחות 30 דקות לפגישה החדשה זו, ידעת שוכני בהצלחה מוחלתת געיסין הראשון... סוף סוף הכרתך דרך אחת לעבד את הסבר הכלתי עברי זהה, שהיא המעדצת הרגשית של המשפחה".

אין ספק שבואן חוות את האירוע כמשהו שבין היולדות מהחדש והמצאת הגלגול. ואכן, דיווחו באשר להתנסות הווא מאף, תכוופות משעשע, ומושך במפתיע; אנו רואים אדם המשיג באופן מעשי עצמות משפחתו וחשים סוג של קנאה. הלוואי שיכלנו לשנות כל כך בעצמנו, להיות מושבים בדעתנו ולשמור על קור רוח ועל שליטה עצמית בהיותנו מוקפים במשפחותינו – האנשים היכולים עדין לאגדום לנו להפוך לילדים כעוסים בלי קשר ליטוש הבוגר שאנו מפגינים מחוץ לבית.

בוואן ראה במחקר לא רק פריצת דרך חשובה בעבור עצמו והצלחה אדירה בפניה, אלא נקודת ציון בהיסטוריה של התיאוריה והטיפול הקשורים במשפחה. בהמשך כתב שהוא יומם "טרנד כלל ארצית חדש אשר התפשט גם בתחום הבינלאומי". כמוורע היסטורי, עבדתו מ-1967 הושווה לאנגליזה העצמית של פרויד, אבל אףלו פרויד לא הציג מעולם בפומבי ושניסה לעبور לצדוו. מטבע הדברים הוא לא סיפר לאיש על אורות התרחיש שאותו תכנן, איפלו לא לאשותו, שהתלוותה אליו הביתה למערכות הרגשית שהוא יצר.

אליבא דבואן, הכל תקדם בדיקת בהתאם לתכנית. אחים, שומר על מרחק ממנו במשך שנים, התכסה בקצף צדקי ואים להגיש נגדו תביעת דיבה והאשים את בואן בשכירות בעית כתיבת המכתב. עד מהרה הפך בואן

אשר הקדישה שעotta הרבה לראיונות עם בואן, "אלו היו העדרות שדרכוν הוא השקיף על הכל. הוא חשב שכ' המשפחות דומות במידה רבא – הדפוסים שתיאר היו אוניברסליים, והתמזגות לא הייתה ממשו שקורה רק למשפחות פתולוגיות – הוא העיריך שימושו שלו, משפחה בריאה יחסית, תהיה מעכבה טובה לבדיקה ריעונותיו. נוסף על כך, נגישותו אליהם הייתה טובה יותר".

מוחתו של קרוב משפחה רחוק בסוף 1966 העניק לו הזדמנות לבחון את התיאוריה במשפחתו. בוואן החליט לשוב לטנסי, ותוך יישום הבנתו החדשנה במושלשים, להזכיר את זמנו למרכז קצרא, אינטנסיבית וגוליה להഷגת דיפרנציאציה של העצמי שלו. תוך ניצול גלי והלם של החדרה אשר המות שלח במשפחתו, מה שלדעתו הפך אותו לפתוחים יותר לשינוי חיובי, הקדיש בואן כמה שבועות לפני נסיעתו הביתה לחכנון עימות ורגש לא אלים עטם, אשר עזר לו בו בזמן לנטרל את החדרה שלהם ולהציג את עצמאותו שלו. הוא עיבר אסטרטגיה ביינטינית שנועדה לעורר במשפחה בעיות רגשיות ישנות ורבות ככל האפשר. בהעמדת פנים מתוכננת של חום לב ורצון לעוזר, כתוב בוואן סדרת מכתבים וטלפון פעמים אחדות להוריו, לשתי אחיו ולשני אחיו, וסיפר לחולם את מה שהאחרים אמרו עליהם, כשהוא מזהיר את חלום מפני אסון משפחתי קרב וכוא וגורע באחרים באשר לחובותיהם המשפחתיות. הייתה זו מלאכת מחשבה של מניפולציות המתאימה לסוכן כפול, והוא השיגה בדיקת את מה שהתקווונו אליו: "לעוזר סורה בכוס תה".

בחילק מתכניתו, הפנה בואן את האש של כל בן משפחה כלפי בהתאם לתיאוריה, שלפיה סיכויו של האדם החרג קטנים יותר להימשך למשך מעגליים מכל סוג שהוא, ולפיכך להתפתחות חזורה לתוך המספה המשפחתיות. על מנת להבטיח את היאשרתו בחוץ הוא טרח "לשמר את כל המשפחה בתוך פלנטר רגשי גדול אחר, ולהציגו מן המשוואה המשולשת כל בן ברית שניסה לעبور לצדוו". מطبع הדברים הוא לא סיפר לאיש על אורות התרחיש שאותו תכנן, איפלו לא לאשותו, שהתלוותה אליו הביתה למערכות הרגשית שהוא יצר.

אליבא דבואן, הכל תקדם בדיקת בהתאם לתכנית. אחים, שומר על מרחק ממנו במשך שנים, התכסה בקצף צדקי ואים להגיש נגדו תביעת דיבה והאשים את בואן בשכירות בעית כתיבת המכתב. עד מהרה הפך בואן

בואן על בואן

שאלה: אחת מטרומותיך המשמעותיות ביותר בתחום הטיפול המשפחתי היא הרגש שאתה שם על המטפל החוקר את משפחת המקור שלו. כיצד בדוק התפתחה התעኒנותך בגישה זו מתוך עכודתך המוקדמת עם סכיזופרניה?

בואן: לאחר שעזבתי את NIM ובאתי לג'ורג'טאון ב-1959, עמדו לרשותי שנה או שתים לכתב את פרויקט ה-HIM. החלתי להזכיר את נקודת המיקוד שלי מסכיזופרניה למישורים אחרים של בעיות רגשות ולבחון את הקשר ביניהם. התעניינתי בקביעת הריצף בין סכיזופרניה והפרעות נוירוטיות. האמנתי שאת הדפוסים שנמצאו במשפחות בפרויקט כי

NIM ניתן למצוא, ברמות משתנות, בכל המשפחה.

הפרויקט הראשון שלי בג'ורג'טאון היה לעורך מחקר על המחלות הפיסיות של אנשים מאותה משפחה רחוק ככל שיכל... טוב, אחרי שעבדתי שבועות על גבי שעות עם שלוש המשפחות שאוֹן חקרנו באותה עת – חזרנו עמן אוחרה עד כ-300 שנה – התחלתי לחשב: "אני יכול להזכיר את שרית חי לעכודה עם אולי מחצית התריסר משפחות. משפחתי מתאימה לא פחות מכל משפחה אחרת. מדוע שלא אחקור אותה?". או בתחלת שנות ה-60 התחלתי את המחקר על משפחתי.

בשנים 1961-1966 נאבקתי בניסוח מה שנitinן לראות בו העבודה התיאורטיבית האמיתית הראשונה שלי. הייתה לי דעה ברורה למרי בנוגע לדרענות השונים אך מעולם לא חבירתי ביניהם. ואולם, כשהתחלתי לכתוב התרבר לי כמה נקודות החמצתי. לבסוף, ב-1966 הכנסתי את העבודה לתיבת הדואר וחשבתי, "עכשו אוציא את הספר על אודוט פרויקט הסכיזופרניה של NIM". ואו, עשרה ימים לאחר שהכנסתי את העבודה לתיבת הדואר, נפטר אחיה של גיסתי מהתקף לב וכל משפחתי הייתה כמרקחה. העברתי את כל סטייו 1966 בחשיבה על העניין זהה עם משפחתי, בכתיבת מכתבים ובהכנות הקrukע לקרה ביקורי בבית בפברואר 1967. זה הוביל בסופו של דבר למחקר שלי במרץ 1967 בועידת ה-EPPI – המכון הפסיכיאטרי של מוזר פנסילבניה – אשר שנייה, לדעתו, את כל הכוון של התנועה המשפחתיות.

שאלה: העבודה שמרת את כל תכניות וכוונותיך לגמדי לעצמך שיחקה

תקיד חשוב מאוד הן בעבודתך עם משפחتك והן בגיןך למשפחתי חמקצועית בועידת ה-IZOEPPI. מודיע שמת דגש כזה על שמירת הפרטיות

המוחלתת באשר לכל זה?

וואן: במהלך פעולה בתוך המשפחה שלך או בכל מערכתיחסים קרובים, המוטיבציה לפעולה צריכה לצאת מן האינדיבידואל לאידיעת המערכת. אם אומרים לאנשים בטרם עת מה עושים, שום דבר לא ישנה. למדתי מן הנסיון שאם חושפים מראש את מה שחשובים, המשפחה מוכנה לקראותו ונערכת לפעולות נגד.

ישמתי עקרון זה באופן קפדי בעכודה עם משפחתי. למרות ששתי הייתה עמי בנסעה זו, לא דנתי עמה במאומה. כמו יתר המשפחה היא לא ידעה דבר. לו הייתה בתוך העניין היה בכך כדי לסכנו ולסכל את הצלחתו.

שאלה: האם היא לא שאלה מעולם: "מوري, מה אתה עושה?"
וואן: היא לא שאלה שאלות. היא פשוט עקבה אחר הנעשה. ואחר כך, כאשר התכוונתי להציג את העבודה שלי ב-IZOEPPI, עשיתי אותו דבר. לא סיירתי לאיש מה בכוונתי לעשות, שום דבר.

שאלה: בעבודתך המקורית על הפרונטיציה שלך ב-IZOEPPI, אתה מדבר על אודוט רמת החדרה הגבוהה לפני הועידה, והויכוח הפנימי שלך בנוגע לפרונטיציה. האם תוכל לספר יותר על תחוויותיך בקשר לכך?

וואן: חשתי שאני עלול לדבר מtooו שינה ולהסיגר את תכנית. אני זכר שבחודש שקדם לפrontoticia מצאתי את עצמי מצחק לעצמי. חשתי דחף אדריך למספר למישה מה בכוונתי לעשות. אבל לו גיליתי את סודותי, אפילהו לאדם אחד בוושינגטון, אין ספק שבמועד הגיעי לפילדלפיה הייתה המערה כבר מודעת לכך. אני יודע כיצד החומר הזה נודד, אבל זה מה שקרה. אז זו הדרך שבחורת לעשות זאת. הצלחתי לבצע זאת בצד מפתיע ביתר, שבו נטלתי אחירות מוחלתת למה שעשית.

אני יודע שיש אנשים המודאגים מהיות מניפולטיבי כל כך. הם תמיד שואלים כיצד יכולתי לעשות את שעשית בלי להסבירו מראש למשפחתי. הייתי אומר שהם פועלים ממסגרת התיחסות שונה משלי. מסגרת ההתייחסות שלהם הייתה יכולה להיות, לדוגמה: אם ברצונך לנשך נערה עליך להזכיר על כוונותיך מראש ולקבל את הסכמה. במקרה ההתיחסות שלי אתה פשוט עושה את זה.

מאליה זה הגיע? הימי מתאר את משפחתי, ייחסית לרוב המשפחות, כאחת המשפחות הרגועות ביותר על פני הספקטרום כולם. בעצם, משפחתי שלווה וונועה כל כך שעבידתי קשה מאוד כדי לעורר את חסירה בכוון התה, תוך הימנעות מעניינים עכשוויים, שלגביהם יכולת

להתעורר תגובה רגשית, ובHIR בעניינים קטננים מן העבר הרחוק. עתה, לאחר שאנשים ממשפחות המהרות להגיב קראו פרק זה, ואשר אם יחלתו להסידר את משפחתיים סביר מה שהייתי מכנה עניינים אחשבי אחריות, מתחכמים, הם יתפסו במעוורי בעיות. משפחות יודעות מה לעשות עם בן משפחה מסווג זה. מה שצדך לננות לעשות במשפחה הוא לעורר די תגובה רגשית שנייה להתרמודד עמה, אבל לא מעבר לכך להתמודד עמו באותה עת. וכך יוצאים בעימות כזו, מגיעים למצב שאיש אינו יכול להתמודד עמו. וכך כמובן, כולל האדם שיזם זאת, מוצפים בתגובה רגשית.

שאלה: אני בטוח שאתה נשאל על זה כל הזמן, אבל בכל זאת אשאל זאת. היכן עומדת הסיפור שלך עם משפחתך מאז הביקור שלך 1967. מה הייתה תגובתכם כאשר גילו מה ניסית להשיג? בואן: מעולם לא סייפרתי להם. הם לא ידעו דבר על אודוט עבודתי עד שנים רבות לאחר מכן. כאשר אנשים שואלים שאלה זו היא נובעת ממשגרת התיחסות רגשית שאינה מודעת במיוחד לתיאוריה שלי. שאלה: לאיזו שאלה הייתה מצפה מישחו שהשיכתו תואמת את התיאוריה שלך?

בואן: היא הייתה מן הסתם ממקורת יותר במה שקרה וכי צד זה עובד, ולא דווקא "האם משפחתך יודעת על כך?" או "מה עשתה משפחתך כשהנודע לה על כך?".

היה לי ניסיון עם מישחו שפרסם מאמר שכתב על משפחתו, אז מסר אותו לקריאה למשפחתו. המאמר היה חשי תשובות רגשיות רבות כל כך, שהם התקשו לבלוע זאת, אפילו מקצת שנים רבות. כאשר אני פרטתי את המאמר, קיויתי בעצם שמשפחתי תשמע עליו אייכשהו ותעללה את הנושא. בנקודה זו הייתי בשיטה בסיטואציה הרגשית, והייתי יכול להתמודד עם כך. פשוט בחרתי שלא להעלות אותה בעצמי.

אתה מבין, משפחתי אינה נגישה לסוג הפרטומים שבהם הופיע המאמר שלי. בדרך כלל הם לא היו מוצאים מאמרים שלי, או למה לחפש צורות? משפחתי גם יודעת שעשה מה שנראה לי כמו שהוא בעצם כארם המצויב בקשר עמם. אני מכיר אותם, הם מכירים אותי. אין בכך בעיה.

ואף על פי כן, ככל שהשנתיים חולפות אני מוסיף לשמעם בדברים כמו, "מה מערכת היחסים שלך עם אחיך עכשו?". טוב, הוא כעס עליו במשך 24 שעות ואז השתפרה מערכת היחסים שלנו לעומת מה שהייתה קודם לכן. אבל עכשו, מדרע שאנשים לא ידעו זאת? מדרע אנשים צריכים להניח שהוא עדרין כועס עליי ואני מדברarti גם לאחר שנים?

שאלה: האם חשת אי פעם חרטה על כך שדיברת על משפחתך באופן פומבי כל כך?

בואן: לא, בכלל לא. הדברים שינו את הכוון של התנועה המשפחתית. בה בעית אני חש צער לנוכח אי ההבנות באשר למה שעשיתי. לדוגמה, לאחרונה הופיעה ביקורת על ספרי, שבה כתוב מטפל ידוע: "הדין והשAWN האיש של בואן על ניסיונו לבדל עצמו ממשפחתו המニアולטיבית ביותר".